

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ КУРСАНТІВ МОРСЬКИХ КОЛЕДЖІВ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ НАВЧАННЯ

USE OF INNOVATIVE FORMS OF LEARNING IN ENGLISH LANGUAGE CLASSES FOR NAVAL COLLEGE CADETS AS A MEANS OF INCREASE LEARNING PERFORMANCE

Стаття присвячена інноваційним формам навчання на заняттях з англійської мови, які повинні сприяти підвищенню результативності навчання. Визначено та описано перелік методик, технік та прийомів, які допомагають перетворити вивчення іноземної мови на цікаву діяльність. А саме: 1) Прямий метод. 2) Комунікативний метод. 3) Сугестопедія. 4) TPR Storytelling.

Основна увага зосереджується на важливості інноваційних форм навчання, які сприяють організації та активізації навчальної діяльності студентів, підвищують результативність навчання, створюють сприятливий мікроклімат на заняттях англійської мови. Також розглянуто вимоги до особистісних та професійних якостей майбутніх фахівців, які пред'являються сучасним суспільством, про їх розвиток у процесі навчання іноземних мов, а також застосування для цього цифрових технологій та ресурсів Інтернету. Зокрема, показано значення планомірного вибору засобів навчання задля досягнення конкретних поставлених викладачем цілей. Загальна інформатизація суспільства відмовляє значний вплив як на систему освіти, так і на наше життя в цілому, через що заслужена увага стала приділятися такому виду мовної діяльності, як письмова мова. Володіння письмовою промовою дозволяє використовувати знання іноземної мови, спілкуючись із носіями мови за допомогою сучасних засобів комунікації, таких як мережа інтернет, електронна пошта, смс та ін, перебуваючи при цьому поза мовним середовищем. Оволодіння письмовою комунікацією вивчається учням допомагає можливість писати особисті та офіційні листи, необхідність заповнювати анкети, бланки документів. Об'єктом нашого розгляду у цій статті є виховний та розвиваючий види діяльності, причому окремі їх складові.

Аналізується актуальність та ефективність впровадження інформаційних технологій у навчання іноземної мови. Розглядаються дидактичні властивості та функції інформаційних технологій, а також їх вплив на інтенсифікацію процесу навчання іншомовного письмового мовлення.

Ключові слова: інноваційні методи, курсанти, заняття з англійської мови, інфор-

маційні технології, навчання іноземної мови, дидактичні властивості.

The article is devoted to innovative forms of learning in English language classes, which should contribute to increasing the effectiveness of learning. A list of methods, techniques and techniques that help turn learning a foreign language into an interesting activity is defined and described. Namely: 1) Direct method. 2) Communicative method. 3) Suggestopedia. 4) TPR Storytelling.

The main focus is on the importance of innovative forms of education that contribute to the organization and activation of students' educational activities, increase the effectiveness of education, and create a favorable microclimate in English lessons. The requirements for personal and professional qualities of future specialists, which are presented by modern society, about their development in the process of learning foreign languages, as well as the use of digital technologies and Internet resources for this, are also considered. In particular, the significance of the systematic selection of teaching aids for the achievement of specific goals set by the teacher is shown. The general informatization of society has a significant impact on both the education system and our life as a whole, due to which well-deserved attention began to be paid to such a type of language activity as written language. Proficiency in written speech allows you to use knowledge of a foreign language, communicating with native speakers using modern means of communication, such as the Internet, e-mail, SMS, etc., while being outside the language environment. The ability to write personal and official letters, the need to fill out questionnaires, and document forms helps students to master written communication. The object of our consideration in this article is educational and developmental activities, and their separate components. The relevance and effectiveness of information technology implementation in foreign language learning is analyzed. The didactic properties and functions of information technologies, as well as their influence on the intensification of the process of teaching foreign language written speech, are considered.

Key words: innovative methods, cadets, English language classes, information technologies, foreign language learning, didactic properties.

УДК 377.8:37.016:811.111:001.895:355.0
95.5(045)
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/66.39>

Чебан О.О.,
викладач англійської мови
Морехідного фахового коледжу
імені О.І. Маринеско Національного
університету «Одеська морська
академія»

Мета статті. З'ясувати та описати теоритичні, практичні, педагогічні та методичні аспекти використання інноваційних методів для курсантів, які створюють умови для ефективного навчання на заняттях з англійської мови.

Для досягнення цієї мети перед нами поставили такі завдання:

1. Проаналізувати наукові джерела за проблемним питанням.

2. З'ясувати основні причини поганої ефективності навчання англійської мови, при якому студенти не говорять вільно іноземною мовою.

3. Визначити та описати перелік методик, технік та прийомів, які допомагають перетворити вивчення іноземної мови на цікаву діяльність.

4. Надати рекомендації щодо застосування інноваційних методик, технік та прийомів на заняттях з англійської мови.

Актуальність дослідження. Чому після проведеного курсу англійської мови ми не говоримо вільно іноземною мовою? У цьому й полягає парадокс: при всьому достатку підходів, які з'явилися у ХХ столітті, наші базові програми засновані на застарілому та найнеефективнішому підході. Адже якщо вивчати мову ще зі школи, то за цю кількість років вже потрібно заговорити на ньому побіжно і навіть уславитися носієм. І справа зовсім не в тому, що «учнів багато, а вчитель один». На мовні заняття учнів ділять за підгрупами, у кожному з яких трохи більше 15 людей. При цьому є методики, де іноземною мовою опановують найвищий рівень у групах по 40+ учасників.

Саме тому треба з'ясувати основні причини поганої ефективності навчання англійської мови, при якому студенти не говорять вільно іноземною мовою; а також визначити та описати перелік методик, технік та прийомів, які допомагають перетворити вивчення іноземної мови на цікаву діяльність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З точки зору огляду зарубіжних методів викладання іноземних мов підняла це питання Гапонова С. В. [1]. Також Котовська А. В. та Матвіїв І. В. [2; 3] розглянули основні тенденції сучасної методики викладання іноземних мов.

Виклад основного матеріалу. Будь-які інноваційні підходи у сфері навчання англійської мови мають безпосередній вплив на організацію, а також активізацію навчального процесу як для школярів, так і для студентів, підвищують ефективність та результативність навчання, створюють сприятливий клімат на заняттях англійської мови.

Але чому після вивчення іноземної мови ще з початкової школи та продовження її опанування у вищих навчальних закладах не дають учням можливості вільно нею користуватися? Лише у виборі методики. Наших викладачів можна зрозуміти: навчальні заклади змушені йти за схваленою програмою, а не сучасними підходами.

Тому ми маємо такі реалії: подача матеріалу через теорію та відпрацювання в письмових вправах; викреслення таблиць навіть у початковій школі (адже навичка систематизації формується тільки до 11–12 років – це базові знання вікової психології для викладача); заучування всіх форм дієслів, транскрипційних значків, назв літер, правил читання; закреслення червоною пастою неправильних закінчень; диктанти та топіки; виправлення помилок в мовленні і вимога повторити бездоганно; домашні завдання із серії «переклади текст англійською» або «вивчи діалог» [2, с. 4–5].

Як тут полюбиш мову та взагалі освоїш? І людина настільки звикає до цього підходу, що навіть у дорослому віці звертає увагу насамперед на аналогічні підручники та методи. Адже є так багато способів захопити мовою. Стільки методик,

технік та прийомів, які допомагають перетворити вивчення іноземної мови на цікаву пригоду.

Кількість методик обчислюється десятками. У рамках однієї статті ми не можемо розповісти про кожну, але основні висвітлимо. Підходи до вивчення іноземних мов стали стрімко зростати приблизно з 70-х років минулого століття. І, як і раніше, ростуть як гриби після хороших дощів. Але не всі методики залишаються на плаву. Мало-ефективні і незатребувані у результаті сходять із дистанції. І на фінішній прямій можна побачити найкращі. Відразу зазначемо: у кожній методиці є свої переваги та недоліки. Зовсім не обов'язково користуватися якоюсь однією.

Отже, перелік ключових підходів до ефективного навчання англійської мови:

1. Прямий метод

Метод наголошено на розвитку усних навичок. Відмінні характеристики: відмова від використання рідної мови під час занять; пояснення лексики за допомогою пантоміми та візуальних матеріалів; освоєння граматики через індукцію (студенти самі знаходять закономірності у мові та роблять висновки); фокус на шаблоні «Питання – відповідь»; відсутність переказів [1, с. 19].

На таких заняттях студент відповідає на різні запитання викладача, пише диктанти, читає вголос, розмовляє, переписує абзац своїми словами. Викладач не виправляє помилки прямо, а дає студенту другий шанс.

Плюси: 1) Освоєння граматики від часткового до загального: студент сам виявляє закономірність у міру читання/слухання нових речень. 2) Всі нові слова пояснювалися жестами/малюнками/синонімами та мовою, що вивчається. Без перекладу туди-назад. 3) Освоєння мови у реальних ситуаціях. Тобто оволодіння сучасними, актуальними фразами, які знадобляться в мові. 3) Багато аудіювання та спонтанного говоріння. Жирний плюс. 4) Цікаво, захоплює, змушує напружувати мозкові звивини. Людина опановує саме живу мову, а не мертву теорію. 5) Полегшується розуміння мови, тому що учень знаходять зв'язок між контекстом та тим, що чує/читає. 6) Мова стає побіжною і виразною, покращується почуття мови. 7) Розвиваються майже всі навички, хоч і в нерівній мірі (аудіювання, говоріння – добре, а ось читання та лист – слабо). 8) Пасивний словник переходить до активного.

Мінуси: 1) Тепер перевага у бік говоріння та аудіювання, а на читання та лист практично немає часу. 2) Потрібна висока кваліфікація вчителя, відмінна методична підготовка. 3) Немає системи для освоєння письмових навичок, читання та освоєння граматики. 4) Обмежений словниковий запас, оскільки багато слів мають кілька значень. 5) Дуже трудомісткий метод для викладача: потрібно створювати ситуації із реального життя,

використовувати багато наочності. Через війну процес освоєння мови йде повільно.

2. Комунікативний метод

У комунікативному підході іноземну мову можна і потрібно відразу використовувати в реальному житті. Матеріал освоюється через комунікативні ігри та вправи, закріплюється у дискусіях та проєктах. Використовується багато варіантів активності, аудіо та відеоматеріалів. При цьому вчитель не обов'язково має бути носієм. Він виступає як помічник та співрозмовник в одній особі [1, 20].

Приблизно 70% заняття з комунікативної методики проходить з акцентом на розмовну практику. Але, зауважте, не всі сто! Тому що 30%, що залишилися, якраз необхідні для освоєння теорії (граматичні правила, правила читання і т.д.).

Які формати навчання використовуються на занятті за комунікативною методикою:

- Рольові ігри.
- Інтерв'ю (розвиває навички міжособистісного спілкування).
- Групова робота.
- Заповнення інформаційних прогалів (спільна діяльність студентів, щоб отримати раніше невідому інформацію).
- Обмін думками.

Плюси: 1) Швидке подолання мовного бар'єру. 2) Швидке поповнення активного словникового запасу. Вся нова лексика та граматичні конструкції відпрацьовуються на заняттях у різних формах. 3) Розвиваються всі навички: аудіювання, говоріння, читання та письмо. 4) Глибоке та швидке розуміння мови на слух без дослівного перекладу. Тому навіть якщо студент не знає всіх слів із несподіваного питання співрозмовника, він знайде, що відповісти. 5) Насолода від навчання. Навіть граматику в комунікативному підході цікава, тому що подається та освоюється без зубріння. 6) Відсутність страху говорити. Студент не боїться помилок, бо головна мета освоєння будь-якої мови – це комунікація. Можна підтримувати розмову на будь-якому рівні. 7) Якісні та цікаві посібники закордонних видавництв, багато додаткових матеріалів. Наприклад, в англійській просто очі розбігаються від чудових курсів видавництв Cambridge, Oxford, Longman, Macmillan та інших. 8) Система, яка допомагає освоювати мову, підвищуючи планомірно рівень. Відповідно до міжнародної системи рівнів.

Мінуси: 1) Не підходить для самостійного вивчення мови. Можна використовувати лише деякі прийоми. 2) Від кваліфікації та методичної підкованості викладача залежить все. За комунікативним методом може викладати лише людина, яка здобула відповідну освіту або пройшла спеціальні курси для викладачів.

3. Сугестопедія

Акцент на тому, щоб студенти перебували у комфортних умовах та почували себе впевнено.

Особливе значення мала атмосфера у класі та фізичні умови.

Матеріал подається у 4 етапи:

1 етап – Викладач вводить нову лексику та граматику.

2 етап – На концертних заняттях вчитель читає текст, а студенти ходять під музику.

3 етап – Студенти закріплюють отримані знання з допомогою ігор, пісень, сценок.

4 етап – На постановці студенти говорять та взаємодіють без переривання та корекції з боку викладача [3, 37].

Плюси: добре підходить для будь-якого віку, допомагає вивчати мову без напруги та стресів.

Мінуси: сугестологію вважають псевдонаукою, а «несвідоме» освоєння мови за цією методикою давно піддається критиці.

4. TPR (Total Physical Response) Storytelling (Повна фізична реакція під час розповіді)

Метод розповідання історій, що базується на TPR. Підхід розроблений у 90-х роках Блейном Реєм. І став дуже популярним завдяки своїй захопливості.

Освоєння мови відбувається у 3 етапи:

1 етап – Запровадження нової лексики. Студенти знайомляться із фразами для заняттях, відпрацьовують у різних форматах (переважно усно).

2 етап – Студенти слухають нову історію із цими фразами. Коротку, просту та цікаву. Кожна структура повторюється щонайменше 50 разів. При цьому викладач використовує скелет історії, додає свої деталі та створює індивідуальну історію для кожної групи студентів. Ця розповідь розігрується у різних варіаціях.

3 етап – Читання історії та мовних структур [3, 37].

Дуже перспективний та цікавий метод, на наш погляд. Запам'ятайте його назву – «TPRS». Рекомендуємо для дітей та дорослих.

Висновки.

1. Ми проаналізували наукові джерела за проблемним питанням. З'ясували, як виглядає сучасна картина навчання англійської мови за допомогою Гапонова С. В. З приводу сучасних методик свої судження виклали Котовська А. В. та Матвійів І. В., які доповнили наші.

2. З'ясували основні причини поганої ефективності навчання англійської мови, при якому студенти не говорять вільно іноземною мовою. Найголовніші: застаріла система навчання англійської мови та небажання викладачів відхилятися від неї.

3. Визначено та описано перелік методик, технік та прийомів, які допомагають перетворити вивчення іноземної мови на цікаву діяльність. А саме: 1) Прямий метод. 2) Комунікативний метод. 3) Сугестопедія. 4) TPR Storytelling.

4. Надано рекомендації щодо застосування інноваційних методик, технік та прийомів на

заняттях з англійської мови. І який метод вибрати? Брати елементи з найкращих (на вашу думку) методик.

Опанувати мову до певного рівня допомагає лише система занять, регулярність, дисциплінованість, використання у побутових ситуаціях та сума годин, які ви на це витратите. Як «скелет» потрібно вибрати методику, а наростити м'ясо можна за допомогою додаткових матеріалів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гапонова С. В. Огляд зарубіжних методів викладання іноземних мов у ХХ ст. *Іноземні мови*. – 2005. – № 2. – С. 18–22.
2. Котовська А. В. Основні тенденції сучасної методики викладання іноземних мов. *English*. – 2011. – № 17. – С. 4–7.
3. Матвій І. В. Інноваційні методи викладання іноземних мов. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. – 2018. – № 2. – С. 36–38.